

Kuntouttavan työtoiminnan yhteistyöverkosto -pilotin loppuraportti

15.12.2022
Hanna Lehto
Mirjami Uusihonko
Projektisuunnittelijat
Työkykyä Satakuntaan –hanke

Sisällysluettelo

1 Pilotin tausta ja tavoite	3
2 Pilotin toteutuminen	4
3 Pilotin tulokset.....	6
4 Pilotin kokemukset ja arviointi	6
5 Johtopäätökset ja jatkosuositukset	7
LIITE 1 Yhteistyöverkoston toteutunut ohjelma	8

1 Pilotin tausta ja tavoite

Pilotin taustalla on SATADUUNIA-hankkeessa tehty kysely työkyvyn tuen toteutumisesta kuntouttavassa työtoiminnassa Satakunnassa. Kysely oli suunnattu sekä kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille, että ammattilaisille. Kyselyssä tuli esille kuntouttavan työtoiminnan jatkokehittämisehdotuksia. Ajatus kuntouttavan yhteistyöverkostoista on syntynyt yhteistyössä hyvinvointialueen valmistelijoiden kanssa. Pilotin tarve ja sisältö ovat siis nousseet esiin kuntouttavan työtoiminnan ammattilaisten ja asiakkaiden tarpeista sekä toiveista kehittää työkyvyn arviointia ja seurantaa. Kehittämisen avulla voitaisiin yhtenäistää ja luoda hyviä toimintakäytäntöjä kuntouttavaan työtoimintaan. Taustajajatuksena oli samaa työtä tekevien ammattilaisen keskinäisen tuen saaminen. Aiemmissa hankkeissa on saatu hyviä kokemuksia terveydenhoitajien vertaistuellisesta verkostotoiminnasta.

Työkykyä Satakuntaan hankesuunnitelmassa oli tavoitteena työllistymistä tukevan kuntoutusosaamisen vahvistaminen peruspalveluissa. Pilotissa koottiin maakunnallinen kuntouttavan työtoiminnan ammattilaisten yhteistyöverkosto. Yhteistyöverkoston kokoamisella pystyttiin vastaamaan Työkykyä Satakuntaan –hankkeen tavoitteisiin. Pilotti linkittyi myös työllistymistä tukevan palvelupolun luomiseen Satakunnassa ja ammattilaisten osaamisen vahvistamiseen.

Kuntouttavan työtoiminta –pilotin (Kuty-pilotti) tavoitteena oli kartuttaa tietoa kuntouttavan työtoiminnan nykytilasta ja kerätä kehitysehdotukset yhä paremman kuntouttavan työtoiminnan rakentamiseksi. Tavoitteena oli myös kuntouttavan työtoiminnan päätöksiä tekevien ammattilaisten verkostoituminen ja osaamisen vahvistaminen. Lisäksi pilotin tavoitteena oli mallintaa kuntouttavan työtoiminnan prosessi.

2 Pilotin toteutuminen

Yhteistyöverkoston kokoaminen aloitettiin kartoittamalla kuntouttavan työtoiminnan ammattilaisten esihenkilöt. Esihenkilöille lähetettiin sähköpostilla Työkykyä Satakuntaan – hankkeen viesti, jossa kerrottiin halusta koota kuntouttavan työtoiminnan ammattilaisista yhteistyöverkosto ja kokoontua toimintaa kartoittaviin Teams-palavereihin. Esihenkilöiltä pyydettiin myös lupa alaistensa osallistumiseen. Yhteistyöverkosto koottiin luvan saaneista kuntouttavan työtoiminnan ammattilaisista. Yhteistyötahoina verkostotapaamisten toteutuksessa olivat Työllisyyden kuntakokeilun terveydenhoitaja ja Euran terveyskeskuksen johtava lääkäri.

Kuntouttavan työtoiminnan ammattilaiset kokoontuivat ensimmäiseen yhteiseen Työkykyä Satakuntaan –hankkeen järjestämään yhteistyöverkoston Teamsissa. Yhteistyöverkoston tapaamisten ohjelma liitteenä (Liite 1). Ensimmäiseen yhteistyöverkoston osallistui 11 kuntouttavan työtoiminnan ammattilaista. Tilaisuus avattiin esittelykierroksella. Tilaisuudessa esiteltiin TYKS erva –alueen palvelupolku ja pidettiin alustus aiheesta: Kuntouttavaan työtoimintaan ohjaamisen tarpeen tunnistaminen ja kerrottiin Työkyvyn tuki kuntouttavassa työtoiminnassa Satakunnassa –kyselyn tuloksista. Ennakkoon kerättiin osallistujilta Satakunnassa kuntouttavassa työtoiminnassa käytettäviä alkuhaastattelukäytäntöjä ja tulokset esiteltiin yhteistyöverkostolle. Yhteistyöverkostossa keskusteltiin yhteisesti aiheista:

- Mistä asiakkaat tulevat kuntouttavaan työtoimintaan?
- Mitä asioita otetaan huomioon asiakastyöskentelyn alkuvaiheessa?
- Mitä aktivointisuunnitelmaan ja moniammatilliseen työllistymissuunnitelmaan kirjataan?

Yhteistyöverkoston toiseen tapaamiseen osallistui 17 kuntouttavan työtoiminnan ja Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelun (TYP) ammattilaista. TYP-ammattilaisten esihenkilöiltä oli pyydetty sähköpostilla lupa osallistua yhteistyöverkoston toimintaan. Tilaisuudessa oli alustukset aiheista Euran työkykytiimin esittely ja lääkärin näkökulma tietojen vaihtoon asiakkaan työ- ja toimintakyvyn tukemiseksi. Alustuksen piti Euran terveyskeskuksen johtava lääkäri. Tilaisuudessa järjestettiin työpajatyöskentely, jossa kuntouttavan työtoiminnan ammattilaiset jaettiin Teamsissa kolmeen huoneeseen keskustelemaan. Ensimmäisessä huoneessa keskusteltiin työtoimintapaikojen etsimisestä, paikkojen kartoituksesta ja niihin tutustumisesta sekä työhaastattelusta ja ohjaajan tuesta.

Toisessa huoneessa aiheena olivat Kuty-jakson aikana asiakkaan työllisyysvalmiuksien vahvistaminen kuten riittävän tuen ja palveluohjauksen saaminen sekä sosiaalisen kuntoutus tarve. Kolmannen huoneen aiheena olivat asiakkaan jatkosuunnitelmat ja –toimet, esimerkiksi siirtyminen takaisin sosiaaliseen kuntoutukseen tai ammatilliseen kuntoutukseen, erilaiset koulutus- tai työllistymisvaihtoehdot. Yhteistyöverkoston ammattilaiset keskustelivat myös asiakkaan palkkatyöhön, sairauslomalle tai eläkkeelle siirtymisestä.

Yhteistyöverkoston kolmannessa tapaamisessa oli 16 kuntouttavan työtoiminnan ja Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelun (TYP) ammattilaista. Tilaisuudessa esiteltiin WHODAS-mittarin hyödyntämismahdollisuuksista ja TYP-terveydenhoitajan työn sisällöstä. Tapaamista jatkettiin keräämällä Miro-työskentelypohjaan kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden jatkosuunnitelmat ja –toimet.

Alun perin pilotissa oli tarkoitus mallintaa kuntouttavan työtoiminnan prosessi verkostokehittämisen lisäksi. Pilotin aikana kentältä tuli toive tulevaisuuspaja-työskentelystä kuntouttavan työtoiminnan edelleen kehittämiseksi. Toiveen johdosta tämän pilotin jatkoksi suunniteltiin kaksi tulevaisuus-työpajaa, joiden tavoitteena oli kuntouttavan työtoiminnan edelleen kehittäminen. Tulevaisuuspajat eivät toteutuneet liian kireän aikataulun takia, työpajoihin ei saatu osallistujia. Tällöin tehtiin päätös, että järjestetään vain yksi lyhyempi keskustelutilaisuus ja hyödynnetään verkostoyhteistyöstä saatuja tuotoksia.

Yhteistyöverkoston tuotosten mallintajaksi valittiin Kokonat Oy, jonka käyttöön siis luovutettiin yhteistyöverkostoissa kerätty materiaali. Materiaalin pohjalta he laativat kuntouttavan työtoiminnan nykytila ja prosessi -kuvauksen. Kokonat Oy:n kuvaus lähetettiin lausuntokierrokselle kaikille kuntouttavan työtoiminnan ja TYP:n ammattilaisille. Tämän jälkeen järjestettiin Teamsissa Kokonat Oy:n fasilitoima kuntouttavan työtoiminnan nykytila ja tulevaisuus –keskustelutilaisuus. Tilaisuuteen osallistui 8 henkilöä. Tilaisuudessa esiteltiin kuntouttavan työtoiminnan nykytila ja prosessi –kuvaus ja osallistujat antoivat palautetta prosessikuvauksesta. Palautetta hyödyntäen Kokonat Oy laati loppuraportin Kuntouttava työtoiminta Satakunnassa, nykytila ja prosessi.

3 Pilotin tulokset

Pilotissa koottiin maakunnallinen kuntouttavan työtoiminnan ammattilaisten vertaistuellinen yhteistyöverkosto. Yhteistyöverkostolla tavoitettiin maakunnallisesti laaja ammattilaisten joukko. Yhteistyöverkoston kokoamisella vastattiin myös Työkykyä Satakuntaan –hankkeen tavoitteena olevaan työllistymistä tukevan kuntoutusosaamisen vahvistamiseen peruspalveluissa. Yhteistyöverkoston toiminnassa huomioitiin kuntouttavan työtoiminnan ammattilaisten toiveet sisällön ja toteutuksen suhteen.

Kuntouttavan työtoiminta –pilotissa kerättiin ajankohtaista tietoa kuntouttavan työtoiminnan nykytilasta ja kerättiin kehitysehdotuksia paremman kuntouttavan työtoiminnan rakentamiseksi. Kerättyä tietoa käytettiin kuntouttavan työtoiminnan mallinnuksen tekemiseen. Lisäksi kuntouttavan työtoiminnan ammattilaisten osaaminen vahvistui yhteiskehittämisen myötä. Yhteistyöverkoston hyötynä on myös matalankynnyksen yhteydenottojen helpottuminen ammattilaisten välillä.

Kuntouttavan työtoiminnan mallinnuksen toteuttajataho muuttui pilotin aikana Kokonat Oy:ksi. Kokonat Oy:n laatima raportti Kuntouttava työtoiminta Satakunnassa, nykytila ja prosessi, on jatkoa Työkykyä Satakuntaan -hankkeessa vuonna 2022 järjestetyille työpajoille ja verkostotapaamisille. Raportissa kuvataan kuntouttavan työtoiminnan (kuty) nykytila ja kehitysehdotukset yhä paremman kuntouttavan työtoiminnan rakentamiseksi. Aineistona on käytetty hankkeen aikana syntyneitä materiaalia ja raporttia ovat kommentoineet hankkeen projektisuunnittelijat ja kuntouttavan työtoiminnan ammattilaiset Satakunnasta. Loppuraportti löytyy [tästä linkistä](#). (satasairaala.fi).

4 Pilotin kokemukset ja arviointi

Kuntouttavan työtoiminnan yhteistyöverkostojen toteutuksesta kerättiin palautetta keskustellen jokaisen yhteistyötapaamisen yhteydessä ja osallistujat saivat esittää toiveita verkoston toteutuksesta. Palautetta kerättiin myös Webropol-kyselyn kautta, mutta palaute tätä kautta oli vähäistä. Kuntouttavan työtoiminnan ammattilaiset toivoivat palautekeskustelussa, että TYP-ammattilaiset voisivat osallistua myös verkostotapaamisiin.

TYP-ammattilaiset kutsuttiinkin mukaan seuraavaan tapaamiseen. Palautteissa pohdittiin verkoston henkilöitä kuormittavasta sote-uudistukseen liittyvistä epäselvyyksistä ja toivottiin verkoston toimivan vertaistukena. Keskustelussa toivottiin verkoston tuottavan tietoa, siitä miten turvataan asiakkaille tasalaatuinen kuntouttavan työtoiminnan palvelu.

Keskustelussa nousi esille välityömarkkinamallin hyödyntäminen.

Whodas 2.0 mittarin käytöstä oli vähäiset kokemukset ammattilaisten joukossa.

Kuntouttavan työtoiminnan ammattilaiset nostivat esille, että on tarkkaan kartoitettava, mitä hyötyä mittarin käytöstä olisi. Lisäksi keskusteltiin mikä olisi sopiva taho käyttämään Whodasta työttömän kuntoutusta suunniteltaessa tai toteutettaessa. Mittarin käyttö saattaa tuoda esille palveluohjaustarpeen, joka olisi hyvä toteutua heti mittarin käytön yhteydessä.

5 Johtopäätökset ja jatkosuositukset

Pilotilla kyettiin vahvistamaan työllistymistä tukevan kuntoutusosaamista peruspalveluissa. Osaaminen heijastuu myös asiakkaiden luottamuksen kasvuna työkyvyn tuen palveluihin. Yhteistyöverkoston suunnittelun yhteydessä tehtiin yhteistyössä perus- ja erikoistason sote-toimijoiden sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhteistyöverkosto on toiminut vertaistuellisina tapaamisina maakunnallisesti. Verkostojen hyöty ei ole pelkästään yhteistyössä vaan siinä, että rakennetaan toimivaa käytäntöä yhdessä. Yhteistyöverkoston tapaamisten jatkumista toivottiin laajasti mutta kokoonkutsuja ei ole tässä vaiheessa tiedossa.

Kuntouttavan työtoiminnan järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2023 alusta hyvinvointialueille. Aiheeseen liittyy yhä epävarmuutta, mutta sitoutuneet työntekijät ja hankkeen aikana luotu verkosto antavat hyvän perustan toiminnan kehittämiseksi. Asiakkaan osallistamisen ja sitouttamisen tulisi säilyä kuty-toiminnan keskiössä jatkossakin, minkä vuoksi asiakkaalle tuotettavaan arvoon ja parempaan elämänhallintaan tulee panostaa yhä enemmän.

LIITE 1 Yhteistyöverkoston toteutunut ohjelma

KUTY-verkoston 1. tapaamisen 2.9.2022 ohjelma:

12.30 – 13.10	Tilaisuuden avaus, esittelyt. TYKS erva alueen palvelupolku. Projektisuunnittelija Maija Rantanen Kuntouttavaan työtoimintaan ohjaamisen tarpeen tunnistaminen/ Työkyvyn tuki kuntouttavassa työtoiminnassa Satakunnassa kyselyiden tuloksia. Projektisuunnittelija Sari Ljungman Koonti Satakunnassa käytössä olevista alkututkimuksista. Projektisuunnittelija Elina Mattila
13.10	Tauko
13.20 – 14.00	Työpajatyöskentely Aiheena: a) mistä asiakkaat tulee b) mistä lähdetään liikkeelle c) mitä aktivointisuunnitelma/aksuun tai moniammatillinen työllistymissuunnitelma /mokuun kirjataan.
14.00	Tauko
14.10 – 15.00	Työpajatyöskentelyn tulosten purku. Palaute

KUTY-verkoston 2. tapaaminen 30.9.2022

12.30 – 12.45	Tilaisuuden avaus. Typ-ammattilaiset mukaan. Verkostotapaamisen palauutteet 1. tapaamisesta. Projektisuunnittelija Elina Mattila
12.25 – 13.30	Euran työkyvyntiimin esittely ja lääkärin näkökulmaa mitä tietojen vaihtoa asiakkaan työ- ja toimintakyvyn tukemiseksi. Lotta Armfelt, Euran johtava lääkäri
13.30 – 14.00	Työpajatyöskentelyyn ohjeistaa projektisuunnittelija Mirjami Uusihonko 1. Huone: Työtoimintapaikan etsintä, paikkojen kartoitus ja tutustuminen, työhaastattelu, ohjaajan tuki. Projektisuunnittelija Hanna Lehto. 2. Huone: KUTY-jakson aikana työllistymisvalmiuksien vahvistaminen, riittävä tuki, palvelut, ohjaus, esim. sos kuntoutus. Projektisuunnittelija Elina Mattila. 3. Huone: Jatkosuunnitelma ja -toimet. Asiakkaan siirtyminen takaisin sos. kuntoutukseen, ammatilliseen kuntoutukseen, koulutus, työllistymistoimet, palkkatuetty työ (TYP) tai palkkatyöhön tai sairauslomalle tai eläkkeelle. Projektisuunnittelija Maija Rantanen.
14.00 – 14.15	Tauko
14.15 – 14.45	Työpajojen purku
14.45 – 15.00	Palaute ja lopetus

KUTY-verkoston 3. tapaaminen 19.10.2022

13.30 – 13.35	Tilaisuuden avaus
13.45 – 14.00	Projektisuunnittelija Heidi Hämäläinen Whodas 2.0 mittarin esittely
14.00 – 14.15	Kysymykset ja palauutteet ed.
14.15 – 14.45	Marjo Renfors aiheena: TYP-terveydenhoitajan näkökulma
14.45 – 15.15	Asiakkaiden jatkosuunnitelmat ja -toimet (miro-pohja)
15.15 – 15.30	Loppuyhteenveto, Tulevaisuustyöpajat, materiaalien lähettäminen, Miten jatkuu verkkoyhteistyö: koollekutsuja, henkilörekisteri, aihe- ehdotuksia esim. sote-uudistuksen sujuminen ja järjestöyhteistyö.